

Utvidgning av Rautusakara naturreservat i Kiruna kommun

-Samt upphävande av tidigare beslut

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, ska utgöra Rautusakara naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 5).

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7 § första stycket MB sitt beslut om bildande av naturreservatet Rautusakara i Kiruna kommun från den 10 maj 1988, dnr 221-9933-87.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets höga naturskogsvärden, biologiska mångfald och karaktär av orörd vildmark. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Reservatet ska motverka en fragmentering av ett stort, sammanhängande naturområde med opåverkad karaktär och därigenom ge möjlighet till friluftsliv och upplevelsen av orörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Hela området lämnas för fri utveckling.

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

NVR ID
2001255

- Vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Naturliga störningar som till exempel stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.
- Fällning av träd undviks vid alla typer av åtgärder, förutom vid avveckling av främmande trädslag.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Anordningar för friluftslivet anläggs på ett sätt som minimerar störning eller skada på växt- eller djurlivet.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är områdets vildmarkskaraktär som hyser mycket värdefulla urskogsartade barrblandskogar. Många träd är omkring 500 år gamla och bidrar till områdets skogliga kontinuitet. Den mångfald av naturliga livsmiljöer som finns i naturreservatet ger goda förutsättningar för många sällsynta och hotade arter som behöver ursprungliga och opåverkade naturmiljöer för sin överlevnad. Områdets höga friluftsvärden liksom de naturtyper och arter som är utpekade inom Natura 2000 är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

NVR ID
2001255

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Rautusakara
Kommun:	Kiruna
Lägesbeskrivning:	40 km öster om centrala Kiruna
Area:	ca 4 286 ha
Fastigheter:	Allmänningsskogen 2:1, Naturvårdsverket Vittangi 1:15, Naturvårdsverket Sevojoki 1:1, Statens fastighetsverk Jukkasjärvi 6:1, privat markägare Jukkasjärvi 18:3, privat markägare
Natura 2000:	SE 0820251 Rautusakara SE 0820430 Torne och Kalix älvsystem
Sameby:	Talma
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet. Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar.
2. På annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta, eller dumpa.
3. Uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12
4. Anlägga väg eller led.
5. Anlägga ledning i luft, mark eller vatten.
6. Bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder.
7. Plantera in växt-, djur-, eller svampart.
8. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

NVR ID
2001255

9. Framföra motordrivna fordon utanför väg med undantag för körning till och från ströäng enligt A13.
10. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. Förändra eller utöka byggnad eller anläggning.
12. Uppföra älg torn.
13. Köra i terrängen till och från ströängsskiftet i reservatet i samband med jord- och skogsbruksåtgärder.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut.
2. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Sådana åtgärder kan vara byte av vägtrummor, rensning av vägdiken eller rensning efter omfattande stormfällning. Vägens sträckning framgår av Bilaga 1.
3. Ovanstående föreskrifter ska inte heller utgöra hinder för underhåll av byggnader, stigar, leder, kraftledningar, varningssystem eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Breddning av ledningsgator omfattas inte av undantaget.
4. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
5. Vid uttransport av fälld älg eller björn får terrängskoter, t ex fyrhjuling, användas.

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

NVR ID
2001255

6. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå.
7. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för fastighetsägare att utföra jord- eller skogsbruksåtgärder på ströäng inom reservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskylt som placeras på lämplig plats intill skogsbilvägen.
3. Borttagande av främmande arter, exempelvis contortatall, bäckröding och signalkräfta.
4. Utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis återställning efter flottledsrensning, utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken.
5. Genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB. Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Samla in vedsvampar, mossor eller lavar.
3. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter.
4. Fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt.
5. Samla in ryggradslösa djur.
6. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.
7. Skräpa ner.
8. Anlägga en eldstad i form av en stenring.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut.
2. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

NVR ID
2001255

renskötsel enligt terrängkörningsförfordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förfordningen (1998:904) om anmälan för samråd.

3. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Skador på vattenmiljöer, mark eller vegetation får ej uppstå.
4. I reservatet är det utan hinder av föreskriften C4 tillåtet att jaga och fiska i enlighet med gällande lagstiftning.
5. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Uppllysningar

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförfordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, t.ex.

- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförfordningen (2007:845).
- verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden (t.ex. Natura 2000) krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken.

Om överenskommelse om ersättning inte har träffats kan den som vill göra anspråk på ersättning väcka talan hos mark- och miljödomstolen. Enligt 31 kap. 13 § MB ska den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen väcka talan inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

Rautusakara bildades ursprungligen i slutet av 1980-talet och var ett av de områden som identifierades i den s.k. urskogsinventeringen som genomfördes 1979-1982 på Naturvårdsverkets initiativ. Reservatet omfattade endast statlig mark medan det värdefulla urskogsområdet även berörde mark som ägdes av Jukkasjärvi sockenallmänning. Ett större område i direkt anslutning till naturreservatet köptes in från allmänningen genom en bytesmarksaffär 1995.

Under 1990-talet inventerades delar av områdets våtmarker inom ramen för den omfattande våtmarksinventeringen. Våtmarksområdet Kiskamavuoma, som överlappar reservatets nordöstra del, konstaterades ha mycket låg påverkansgrad och synnerligen höga naturvärden.

Mellan åren 2003-2004 genomfördes ytterligare en inventering av skyddsvärda och urskogsartade skogar efter ett regeringsuppdrag, det s.k. SNUS-uppdraget. Då identifierades ytterligare skyddsvärd skog, Kiskamavaara, i direkt anslutning till det redan inlösta området. Länsstyrelsen uppdaterade inventeringen av Kiskamavaara år 2012. Avgränsningen justerades efter inventeringen och förhandlingar inleddes med allmänningen kring skydd och ekonomisk ersättning. I december 2014 genomfördes ett markbyte med mark från Sveaskog, det s.k. ESAB-paketet, varvid Kiskamavaara övergick i Naturvårdsverkets ägo. År 2015 påbörjades den formella utvidgningen av naturreservatet Rautusakara.

Talga Battery Metals AB har sedan 2009 haft undersökningstillstånd för prospekteringsområdet ”Kiskama nr 1”, som överlappar reservatsgränsen. I juli 2018 utpekades en mindre del av undersökningsområdet som riksintresse för värdefulla ämnen och mineral. Under möten med bolaget under 2019-2020 informerades länsstyrelsen om att en större mineralisering hittats väster om den tidigare kända, tillika det nyligen utpekade riksintresseområdet. Riksintresseområdet överensstämde således inte med var de högsta mineralvärdena finns. Under 2022 skedde förhandlingar med bolaget om naturreservatets gräns, och i slutet av året nåddes en överenskommelse. Hela riksintresseområdet samt de mest intressanta prospekteringsområdena har undantagits från reservatsbildning.

I naturreservatet finns en ströäng där intrångsavtal saknas med markägaren, Jukkasjärvi 18:3. Ägare av denna ströäng har rätt att bruka marken i ströängsskiftet i enlighet med föreskrift A9, A13 och undantag A7.

Länsstyrelsen har haft en dialog med Swedish Space Corporation gällande reservatets förenlighet med verksamheten på Esranges raketfält. Reservatet överlappar två av SSC:s säkerhetszoner. Bolaget har delgivits förslaget.

Talma sameby, de privata markägarna och Statens fastighetsverk har delgivits förslaget till beslut. Statens fastighetsverk har inget att erinra om reservatets utvidgning, men förordar att de som markägare får möjlighet att framföra motordrivet fordon under

samtliga årstider och väderleksförhållanden. En av ägarna till ströängen Jukkasjärvi 18:3 har uttryckt ägarnas vilja att området inte ska undantas från reservatsföreskrifterna, och att de ska bli ersatta för det intrånget.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Försvarmakten, Sametinget och Sveriges geologiska undersökningar (SGU). Skogsstyrelsen och Försvarmakten har inte inkommit med något svar. Sametinget invänder inte mot reservatsbildningen. SGU anser att reservatets föreskrifter bör inkludera undantag för prospekteringsarbeten men har i övrigt inga invändningar.

Samråd med Kiruna kommun har föregått beslutet och i sitt yttrande konstaterar de att reservatsbildningen är förenlig med den kommunala översiktsplanen.

Samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har genomförts. Myndigheterna tillstyrker reservatsbildningen.

De inkomna synpunkterna bemöts under *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter* på sidan 10-11.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Motivering av beslut

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Reservatet berör det nationellt värdefulla vattnet tillika Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. De limniska miljöerna har inte inventerats inom ramen för reservatsbildningen, och kunskap saknas därför om vilka limniska värden som finns i området.

Detta beslut omfattar hela det ursprungliga naturreservatet Rautusakkara. Utvidgningen tillför ytterligare naturvärden i form av gammal skog, vilket ökar förutsättningarna för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsen anser därför att kraven på synnerliga skäl för upphävande enligt 7 kap. 7 § första stycket MB är uppfyllda. Enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket MB får ett upphävande endast meddelas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. Länsstyrelsen bedömer att det nya naturreservatet stärker skyddet av områdets naturvärden och ökar dess geografiska omfattning. Intrånget i naturvärdet bedöms därför vara skäligt kompenserat.

Sedan år 1988 då reservatsbeslut för den norra delen fattades, har länsstyrelsen gjort en del generella justeringar och förtydliganden av föreskrifterna för naturreservat. Förändringarna är anpassningar till rådande lagstiftning och till länsstyrelsens riktlinjer

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

NVR ID
2001255

för hur reservatsbeslut bör utformas. Ändringarna har gjorts för att stärka skyddet av områdets naturvärden, men även för att underlätta prövning och tillsyn i reservatet.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera miljökvalitetsmål, bland annat *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *Levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Beslutets förenlighet med planer

I kommunens översiktsplans markanvändningskarta anges att i området ska rörligt friluftsliv, rennäring och skogsbruk prioriteras. Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med Kiruna kommuns översiktsplan.

Reservatet påverkas av verksamheten på Esranges raketfält. I Säkerhetsföreskrifter avseende Swedish Space Corporation Esrange (2021-01-26) framgår att ”Raketskjutfält Zon A” och ”Utvidgade Zon A” överlappar reservatsgränsen. Beträdande av dessa zoner under tid då tillträdesförbud råder kan vara förenat med livsfara. Zonerna är utrustade med visuella och akustiska varningssystem som uppmärksammar besökaren på när tillträdesförbud råder. Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med verksamheten på Esranges raketfält.

Området omfattas inte av detaljplaner eller andra planer.

Beslutets förenlighet med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet omfattar rennäringens riksintresse samt kärnområde av riksintresse, och skall enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande.

Reservatet omfattar ett område av riksintresse för naturvård och skall enligt 3 kap. 6 § andra stycket MB skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön och friluftslivet. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är förenligt med riksintresset naturvård då åtgärden väntas stärka förutsättningarna för riksintresset.

Reservatet omfattar ett område som har betydelse för totalförsvaret (lågflygningsområde med påverkansområde) och skall enligt 3 kap. 9 § första stycket MB så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Eftersom fasta installationer inte planeras i reservatet, bedömer Länsstyrelsen att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen.

Reservatet berör två områden som är av riksintresse för Natura 2000 enligt 4 kap. 8 § MB. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till stärka skyddet för dessa riksintressen.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

I reservatet ligger ett ströängsskifte, Jukkasjärvi 18:3, som huvudsakligen består av skogsmark och mindre våtmarksområden som har en historisk bakgrund som slåttermark. Länsstyrelsen bedömer inte att ett fortsatt nyttjande av detta skifte på ett betydande sätt motverkar reservatets syfte. Reservatets föreskrifter är därför utformade så att pågående markanvändning inte försvåras inom detta ströängsskifte. Det innebär att slåtter, fällning av träd och andra liknande åtgärder inte är reglerade inom ströängsskiftet. I och med detta undantag bedömer länsstyrelsen att föreskrifterna inte förhindrar pågående markanvändning på ströängen. Reservatsbeslutet medför därför inte heller någon rätt till ersättning för ägarna till ströängen. Vid körning till och från ströängsskiftet i samband med jord- eller skogsbruksåtgärder finns risk för skador på mark och vegetation som inte är förenligt med syftet med reservatet. För att undvika sådana skador får körning endast ske efter tillstånd av länsstyrelsen. På så sätt kan myndigheten styra var, när och på vilket sätt terrängkörningen får ske för att minska risken för skador.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Sveriges geologiska undersökningar anser att reservatets föreskrifter bör inkludera undantag för prospekteringsarbeten. Reservatsbildningen har innefattat fördjupade samråd och förhandlingar om reservatets utbredning med prospekteringsrättsinnehavaren Talga Battery Metals AB. Således bedömer länsstyrelsen det inte vara skäligt att införa ett sådant undantag.

Statens fastighetsverk anser att de som markägare ska ha rätt att framföra motordrivna fordon i reservatet under alla årstider. Detta kan ge stora skador på den värdefulla naturmiljön som reservatet syftar till att skydda, och länsstyrelsen bedömer det därför vara oskäligt. Vidare hänvisar länsstyrelsen till terrängkörningslagen (1975:1313) och det 6:e undantaget från föreskrifterna i punkt A.

Swedish Space Corporation har uttryckt farhågor om att reservatets föreskrifter kan vara oförenliga med deras säkerhetsföreskrifter (2021-01-26), eller framtida revideringar av dessa. Länsstyrelsen har sedan dess kompletterat föreskrift A11 med tillägget ”utöka”. Denna ändring innebär att anläggningar som härrör från Esranges raketfält, såsom varningssystem, kan utökas vid behov. Således bedömer länsstyrelsen att framtida

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

NVR ID
2001255

säkerhetsföreskrifter kommer kunna efterlevas utan hinder av reservatsföreskrifterna. Det 3:e undantaget från föreskrifterna i punkt A har även kompletterats med exemplet ”varningssystem”, för att tydliggöra att detta betraktas som en av områdets anläggningar.

Ägare av Jukkasjärvi 18:3 har föreslagit att ströängen inte undantas från reservatsföreskrifterna, och att ägarna ersätts för intrånget det innebär. Länsstyrelsen konstaterar att naturvårdsnyttan vore större om ströängen omfattades av reservatsföreskrifterna. Ströängens placering bedöms dock som osäker. Med hänsyn till den redan långa handläggningstiden av detta ärende bedömer länsstyrelsen det inte vara rimligt att lägga resurser på att utreda, värdera, förhandla och ersätta ströängen. Länsstyrelsen bedömer vidare, som tidigare nämnt, att reservatsbildningen inte påverkar pågående markanvändning i ströängsskiftet.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Beskrivning av området

Area: ca 4 286 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 3 355 ha, varav produktiv skog ca 2 256 ha

Våtmark ca 370 ha

Sjöar och vattendrag ca 90 ha

Övrig mark ca 471 ha

Rautusakara är ett större naturskogsområde med vildmarkskaraktär knappt 40 km öster om Kiruna. Området ligger som en större ö av ursprunglig natur i ett hårt brukat landskap. Reservatet inkluderar flera skogsklädda berg varav det 637 meter höga lågfjället Rautusakara når över trädgränsen. Reservatet gränsar i norr till raketbasen Esrange. En kraftledning i den östligaste delen, vid Kiskamavaara, är det enda som bryter det annars obrutna området. Reservatet kännetecknas av ett kuperat landskap med vidsträckt boreal naturskog och insprängda mindre våtmarker, bäckar och småsjöar. De två största sjöarna i reservatet är Rautusakarajärvi i söder och Rautujärvi i nordväst. Rautu är finska för röding, vilket avslöjar en del om sjöarna i området.

Rautusakaras vidsträckta natur utgör, tillsammans med dess värdefulla skogar, reservatets främsta naturvärden. De är till största delen urskogsartade och har

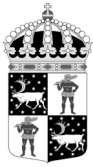
genomgående mycket hög ålder. Det är inte ovanligt med tallar som är över 500 år gamla, och 250-300-åriga granar är en vanlig syn i Rautusakara. Vissa granar är 350-450 år, i enstaka fall troligen närmare 500 år. Skogarna skiftar från karg myrsumpskog och fjällbarrskog vid skogsgränsen till mer välväxt skog med grova tallar och sluten granskog i näringsrika fuktstråk. På grund av det nordliga läget och höjden över havet är skogen ofta starkt björkblandad och tämligen gles. Mer sluten och välvuxen skog finner man främst i sluttningar som genomsilas av rörligt markvatten eller på torrare partier med talldominerad skog.

Genomgående finner man rötlågor av gran, torrträd och gamla rotvältor från grova tallar. Den låga tillväxten gör dock att det inte är så stora mängder. Det hindrar inte de typiska urskogsarterna från att trivas i området då den skogliga kontinuiteten liksom kontinuiteten av död ved är mycket lång. Närmare toppen av Rautusakara finns också en bård av fjällbjörkskog och själva toppen antar karaktär av kalfjäll. Utsikten från toppen är milsvid och man ser såväl mot Kiruna och fjällkedjan som ut över omgivande skogslandskap.

I västligaste spetsen av området, väster om den lilla avlånga sjön, finns ett område med gammal barrblandskog. Inslaget av för trakten grova och höga tallar är påfallande men skogen är samtidigt parklikt gles. De stora tallarna är 300-500 år och vissa av dem bär spår från äldre skogsbränder i form av så kallade *brandljud*. Breddgraden gör att skogen fort blir karg och gles högre upp i terrängen. I syd- och västsluttningar samt lägre liggande delar av reservatet skiljer sig skogen markant från nordsluttningar eller högre terräng, genom att den är mer välsluten, träden är högre och inslaget av björk är mindre. I Sattavaaras västra och södra sluttningar sticker de knotiga gammelfurorna upp och utmärker sig i granskogen med sina platta kronor.

Kiskamavaara som ligger i reservatets östra utskjutande del kläds av gammal, hänglavsprydd gran- och barrblandskog, ställvis mer växtlig än i reservatets övriga delar. I bergets sydsluttning är skogen relativt grov och högvuxen och övergår från barrblandskog i nedre delen till grandominerad längre upp. Uppe på toppen är skogen mycket gammal med inslag av grova gammeltallar i den grandominerade skogen. I sluttningen finns stråk med örtrik vegetation vilket tyder på att berggrunden är mer näringsrik än normalt.

Längre österut finns liknande skog i den övre nordsluttningen. Det rör sig om relativt välvuxen ca 200-300-årig barrblandskog som övervägande är urskogsartad. Kolad ved och förekomsten av grova, gamla lövträd visar att skogen brunnit för uppskattningsvis 250-300 år sedan. Den lägre liggande, flacka nordsluttningen är näringsfattig och består av en mosaik av lågproduktiv sumpskog och myrskog samt mer produktiva avsnitt med tallåsar eller frodigare fuktstråk med genomsilad, sluten grannaturskog. I den brantare nordsluttningen, på norrsidan av själva berget, utgörs skogen mer av björkblandad granurskog med gott om rötlågor av gran. Skogen är genomgående urskogsartad och det finns också gott om senvuxna gammeltallar. Mängden död ved varierar med produktiviteten och i mer stamtäta granpartier är det gott om rötlågor av gran.

Länsstyrelsen
Norrbotten

FÖRSLAG TILL BESLUT

13 (13)

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

NVR ID
2001255

Rödlistade vedsvampar som rosenticka, ostticka, taigaskinn, lappticka, rynkskinn och harticka förekommer spritt i området och det tyder på lång skoglig kontinuitet och goda livsbetingelser för krävande arter knutna till urskogsmiljöer. Grova gamla tallstammar förekommer spritt men inte lika frekvent som granlågorna.

Längs Rautusakarajärvis södra strand finns två registrerade kulturhistoriska lämningar. Den ena är en husgrund ifrån historisk tid som utgörs av ett närmast kvadratisk spismursröse bestående av naturstenar. Cirka 50 meter ost-nordost om husgrunden finns en stensamling med samma typ av sten.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt Bilaga 4. Tid för överklagande räknas från den dag beslutet kungörs i ortstidning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Beslutande

I detta ärende har beslut tagits av landshövding Lotta Finstorp efter föredragning av naturskyddshandläggare Fredrik Hörnsten. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet deltog även chefen för naturskyddsenheten Per-Anders Jonsson samt jurist Helena Lundström.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Äldre avgränsning
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

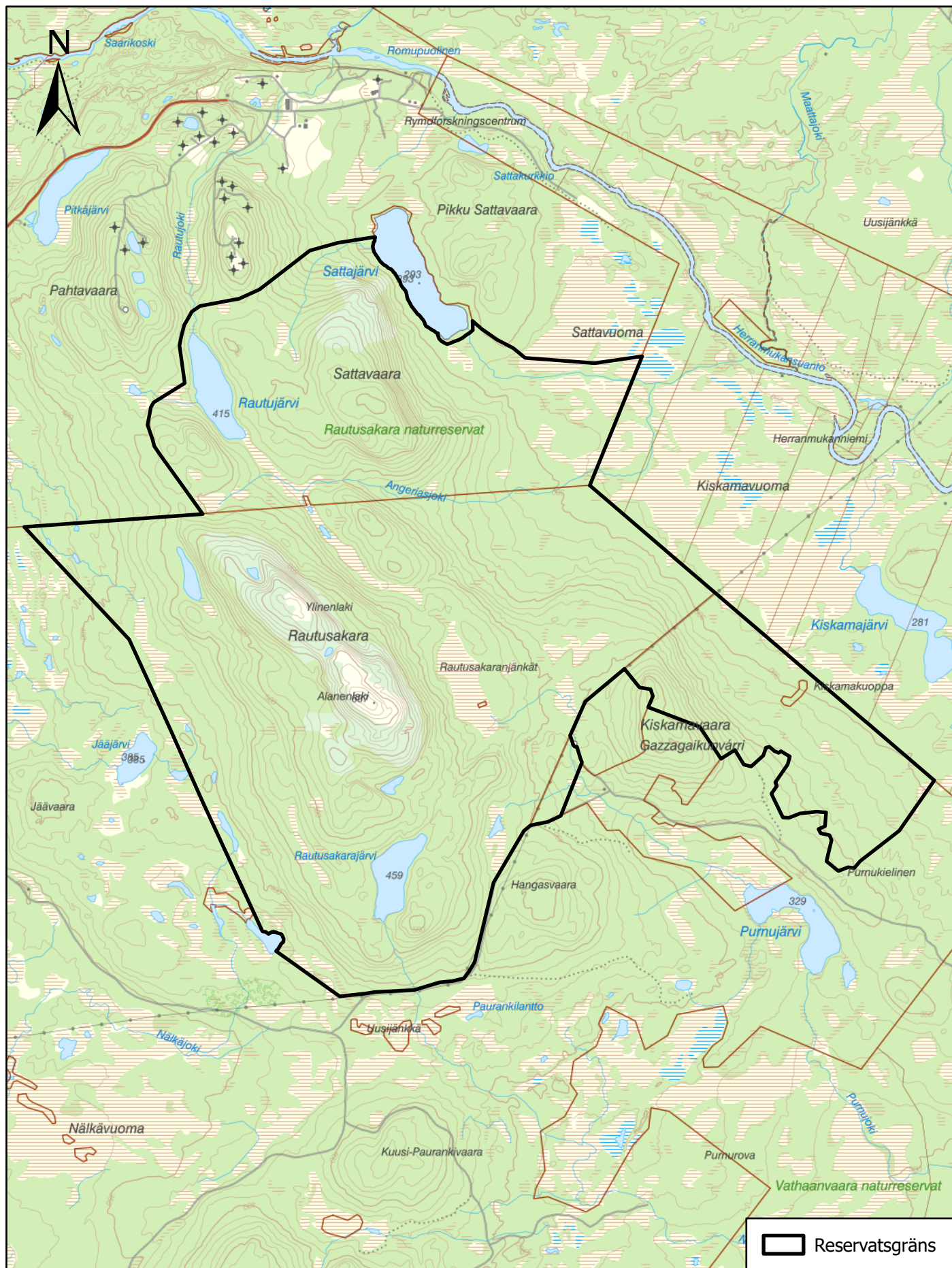
Rautusakara naturreservat

Areal: ca 4286 ha

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:60 000

0 1 2 4 km

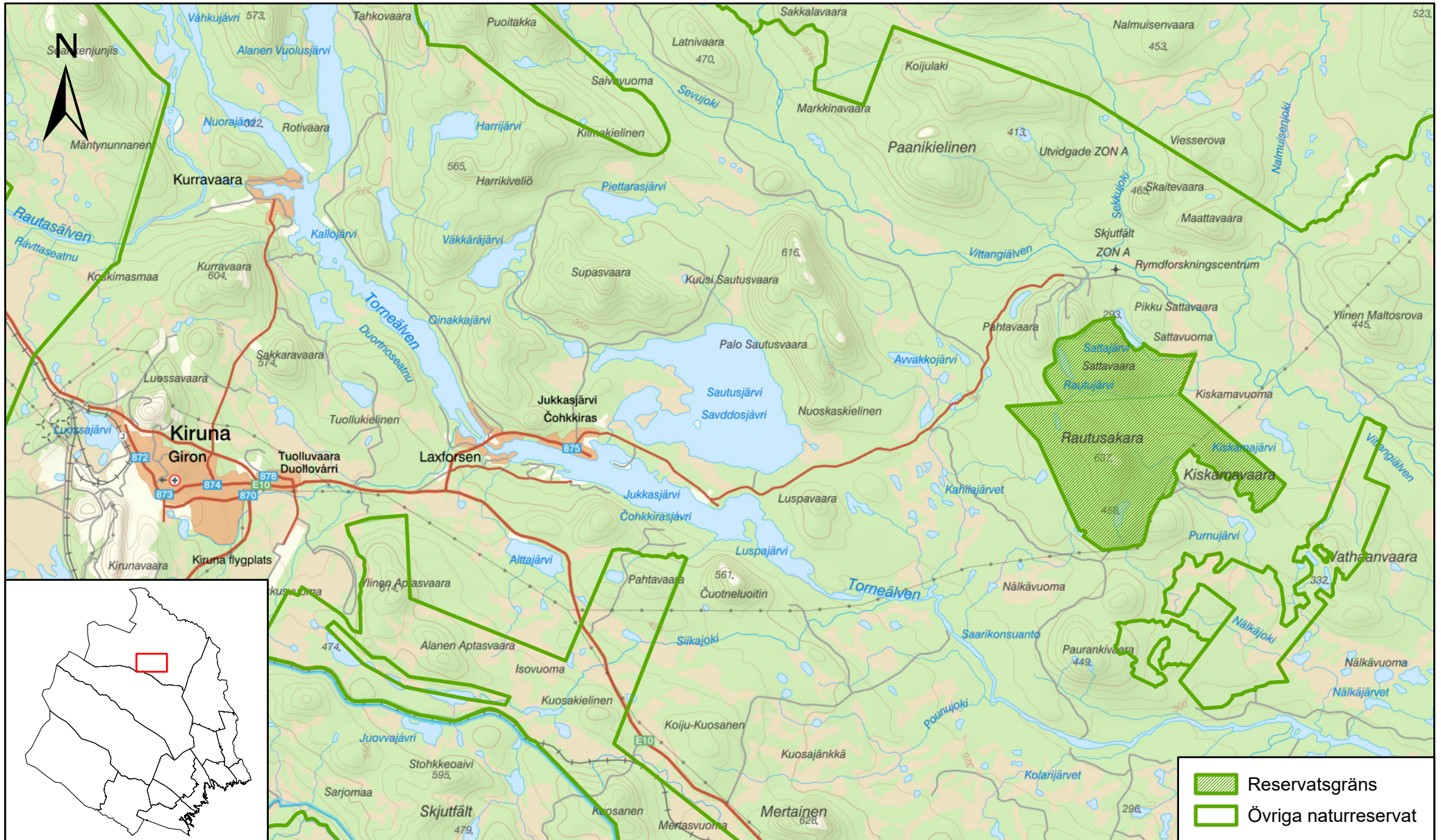
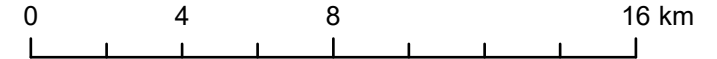

Rautusakara naturreservat

Kiruna kommun

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:200 000

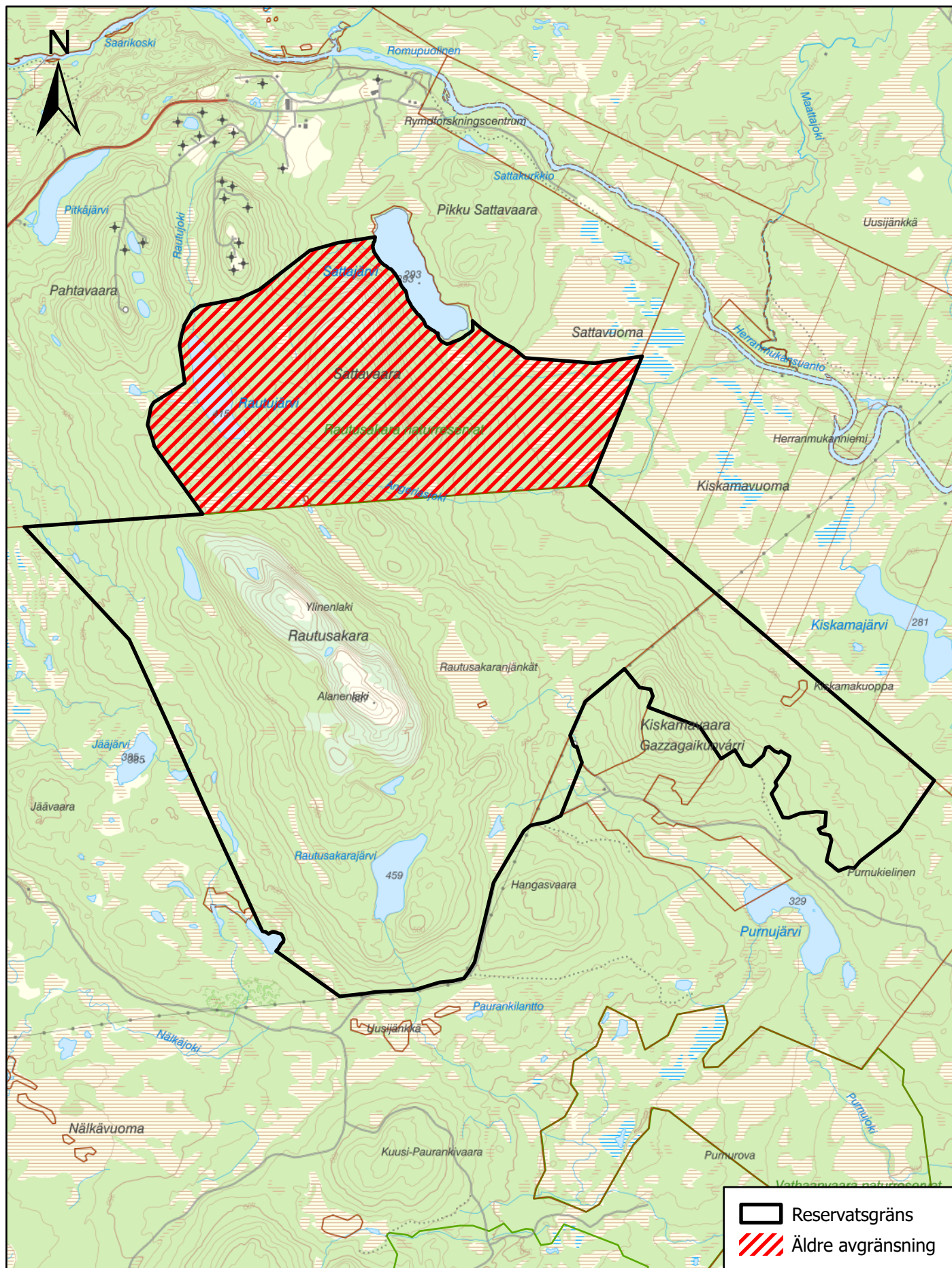
Rautusakara naturreservat

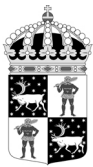
Äldre avgränsning

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:60 000

0 1 2 4 km

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2024-02-12

Diarienummer
511-8501-2011

Överklagandehänvisning Regeringen

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange diarienumret för detta ärende. Numret finns uppe till höger på första sidan.